

ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ตำบลดอนแร่

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่ จังหวัดราชบุรี

ตำบลดอนแร่ นอกจากจะเป็นชุมชนเกษตรกรรมแล้ว ยังมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ประการหนึ่ง คือ คนในชุมชนมีความสามารถในการทอผ้าใช้เอง และขายผลไปสู่การผลิตเพื่อจำหน่าย โดยมีชาวบ้านที่นิยมทอผ้าในตำบลประมาณ 150-200 คน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการผลิตค่อนข้างมาก คิดเป็นจำนวน 300-400 ชิ้นต่อเดือน ทำให้ผลผลิตมีมากกว่าความต้องการ ขณะที่ชาวบ้านที่ผลิตผ้าทออยู่ไม่มีแนวทางด้านการตลาดที่ชัดเจน แม้จะมีศูนย์จำหน่ายผ้าทออยู่แล้ว ปัญหาด้านการตลาดก็ยังคงมีอยู่ เพราะชาวบ้านต้องใช้เวลาในการขาย เนื่องจากเป็นการขายผ่านศูนย์ ชาวบ้านบางส่วนจึงนำผ้าทอไปฝากขายตามศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียง ซึ่งถูกกดราคาประมาณ 10-15% ต่อชิ้น

ในช่วงปี 2545 ทางรัฐบาลได้มีโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนโดยจัดสรรงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตำบลละ 1,000,000 บาท องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่จึงเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเสนอโครงการโดยการจัดเวทีประชาคม ซึ่งชาวบ้านได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทอผ้าพื้นเมือง ที่ประชุมได้พิจารณา 2 ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา คือ ประการแรก การลดต้นทุนในการผลิตด้วยการผลิตด้วยและไหมเองในชุมชน ประการที่สอง แปรรูปผ้าทอพื้นบ้านให้เป็น เสื้อผ้าสำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านที่หลากหลาย เช่น กระเป๋า เนคไท ของโทรศัพท์เคลื่อนที่และหมวก เป็นต้น โดยมีมติที่ประชุมเห็นควรเลือกแนวทางที่สองในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองราชบุรี

จังหวัด: ราชบุรี

ประชากร: 4,209 คน

พื้นที่: 22.50 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง: ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต.ดอนแร่ จึงจัดให้มี "ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ตำบลดอนแร่" ขึ้น โดยดำเนินการในรูปของศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์พื้นบ้านทุกชนิดในตำบล และเพื่อเป็นตลาดรองรับผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปผ้าทอเป็นในตำบล

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดสร้างอาคารศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเพิ่มเติม 1 หลัง พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ในการตัดเย็บมาประจำที่ศูนย์ฯ อาทิ จักรเย็บผ้า ตู้โชว์สินค้า หุ่นโชว์ และชั้นสำหรับวางของ เป็นต้น
2. ริเริ่มการนำผ้าทอมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสวมใส่ตามสมัยนิยม และจัดทำผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายจากผ้าทอพื้นบ้าน เช่น กระเป๋า เนคไท ของโทรศัพท์เคลื่อนที่และหมวก เป็นต้น ซึ่งแนวความคิดและรูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอจะได้มาจาก สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีรูปแบบวิธีการตัดเย็บ ที่นำเสนอรูปแบบ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น หนังสือแฟชั่น หนังสือนิตยสารสำหรับสตรี เป็นต้นโดยจะนำมาประยุกต์เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่
3. ตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จำนวน 10 คน คัดเลือกจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อดูแลการบริหารงานของศูนย์

4. เพื่อให้ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน อบต.ดอนแร่ ได้มีแนวทางในการบริหารศูนย์ฯ โดยการจำลองมาจากการทำธุรกิจ และได้จัดตั้งคณะทำงานประจำซึ่งประกอบไปด้วย

- เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่การเงิน จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่การตลาด จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ จำนวน 1 คน

ทั้งนี้ โดยมีผู้บริหารของอบต.ดอนแร่ เป็นที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการและเจ้าหน้าที่การคลังของอบต.ดอนแร่ เป็นผู้ให้คำแนะนำในระยะเริ่มกิจการ โดยการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ทั้ง 4 ตำแหน่ง จะคัดเลือกจากคนในตำบลดอนแร่ วิธีการคัดเลือก คือ การสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และปลัดอบต.ดอนแร่ ที่ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการสอบ

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ จำนวน 852,526 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้
 - ค่าก่อสร้างอาคารศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 14 เมตร จำนวน 1 หลัง เป็นเงิน 360,026 บาท
 - ค่าจักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม จำนวน 15 หลัง หลังละ 25,000 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 375,000 บาท
 - ค่าตู้โชว์สินค้า 10 ตู้ ตู้ละ 5,000 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 50,000 บาท
 - ชันวางสินค้า 5 ตัว ตัวละ 2,500 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 12,500 บาท
 - ค่าหุ่นโชว์ผ้า 10 ตัว ตัวละ 3,000 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 30,000 บาท
 - ค่าจ้างทำตู้กระจกโชว์สินค้า จำนวน 25,000 บาท
2. งบประมาณอุดหนุนจาก อบต.ดอนแร่ จำนวน 500,000 บาท นำมา เป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้
 - ค่าโต๊ะทำงานพร้อมเก้าอี้ จำนวน 4 ชุด เป็นเงินทั้งสิ้น 10,000 บาท
 - ค่าเครื่องพิมพ์ดีดขนาด 15 นิ้ว เป็นเงิน 8,800 บาท
 - ค่าชั้นวางเอกสาร จำนวน 2 ชั้น เป็นเงินทั้งสิ้น 3,000 บาท
 - ค่าตู้เย็น 1 เครื่อง เป็นเงิน 6,000 บาท
 - ค่าเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ 1 ชุด จำนวน 30,000 บาท
 - ค่าจ้างพนักงานศูนย์ 4 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 408,960 บาทต่อปี
 - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น เป็นเงิน 3,000 บาท
 - ค่าวัสดุสำนักงานของศูนย์ฯ เป็นเงิน 10,000 บาท
 - ค่าสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา) เป็นเงิน 7,000 บาทต่อปี
 - ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการ เป็นเงิน 24,000 บาท
 - ค่าดำเนินโครงการผ้าทอ (เงินทุนหมุนเวียน) เป็นเงิน 47,040 บาท
3. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ จำนวน 24,000 บาท นำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน

การระดมทุน/ระดมทุน	ค่าสมัครสมาชิกแรกเข้าคนละ 50 บาท มีสมาชิก 150 คน เป็นเงินทั้งสิ้น 7,500 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. อาคารศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 14 เมตร 2. จักรเย็บผ้าอุตสาหกรรม จำนวน 10 หลัง 3. ตู้กระจกโชว์สินค้า จำนวน 10 ตู้ 4. ชั้นวางสินค้า จำนวน 2 ชั้น 5. หุ่นสำหรับโชว์ผ้า จำนวน 10 ตัว 6. โต๊ะทำงานพร้อมเก้าอี้ จำนวน 4 ชุด 7. เครื่องพิมพ์ดีดขนาด 15 นิ้ว 1 เครื่อง 8. ชั้นวางเอกสาร จำนวน 2 ชั้น 9. ตู้เย็น 1 เครื่อง 10. ค่าเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ 1 ชุด
บุคลากร	1. คณะกรรมการศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จำนวน 10 คน ผลัดเปลี่ยนกันมาบริหารจัดการงานศูนย์ 3 คน/เป็นช่วงงานตามภารกิจ และประชุมเดือนละ 1 ครั้ง 2. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จำนวน 4 ตำแหน่ง ดังนี้ - เจ้าหน้าที่ธุรการ ดูแลงานด้านเอกสาร จำนวน 1 คน/ ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ - เจ้าหน้าที่การเงิน ดูแลงานด้านการเงิน จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ประจำวัน จำนวน 1 คน/ 6 วันต่อสัปดาห์ - เจ้าหน้าที่การตลาด ดูแลงานด้านการตลาด การขาย จำนวน 1 คน/ ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ - เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ดูแลงานด้านการประชาสัมพันธ์สินค้าในงานเทศกาลต่างๆ จำนวน 1 คน/ 6 วันต่อสัปดาห์ 3. กลุ่มแม่บ้าน ทอผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 10 คน/ 6 วันต่อสัปดาห์

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ปลายปี 2545	- จัดประชุมเวทีชาวบ้าน จำนวน 3 ครั้ง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของผลผลิตผ้าทอพื้นเมืองที่ล้นตลาด - จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกจากผู้นำชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้านขึ้น จำนวน 10 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการพิจารณาและแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น โดยที่ประชุมได้พิจารณา 2 ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาคือ 1) ลดต้นทุนในการผลิตโดยการผลิตด้วยและไหมเอง หรือ 2) แปรรูปผ้าทอพื้นบ้านที่มีอยู่ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และนำมาตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่ประชุมมีมติให้เลือกแนวทางที่สอง เนื่องจากสามารถเห็นผลได้เร็วและชัดเจนกว่า สามารถดำเนินการได้ทันที และมีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสม	อบต.ดอนแร่/ ทีมพระราชวังจังหวัด/ แกนนำชุมชน
14 มีนาคม 2546	- ดำเนินการศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จำลองจากการทำธุรกิจมาใช้บริหารศูนย์ฯ มีคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ประจำ 4 ตำแหน่ง คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ	- คณะกรรมการศูนย์ฯ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่การตลาด และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ - คัดเลือกเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ จากคนในชุมชน 4 ตำแหน่ง โดยจัดให้มีการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และปลัดอบต.ดอนแร่ - เริ่มผลิตผ้า ในส่วนของการผลิตนั้นสมาชิกส่วนใหญ่จะทำการผลิตที่ครัวเรือนของตนเอง แล้วนำมาจำหน่ายที่ศูนย์ฯ และมีสมาชิกบางส่วนที่มาใช้สถานที่ของศูนย์ฯ ประมาณ 10 คน โดยทางศูนย์ฯ จะจ่ายค่าแรงตามชิ้นงานที่นำมาส่ง โดยทางศูนย์ฯจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ และราคาของงานแต่ละประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับความละเอียดของงานและลวดลาย ของงานโดยมีราคาตั้งแต่ชิ้นละ 500-2,000 บาท นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแม่บ้านจำนวน 10 คน ดำเนินการทอผ้าและตัดเย็บเป็นประจำที่ศูนย์ฯ - เริ่มติดต่อหาวิธีการจำหน่าย โดยการจัดจำหน่าย จะมีวางขายที่ศูนย์ฯ และจัดจำหน่ายโดยการวางขายตามพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งการจำหน่ายตามการสั่งซื้อจากลูกค้า โดยส่วนใหญ่จะทราบจากการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ดังนั้นศูนย์ฯ จึงมีหน้าที่เหมือนหน่วยงาน หรือห้างร้านทั่วไป คือ วางแผนด้านการตลาดออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และประชาสัมพันธ์	- คณะกรรมการศูนย์ฯ/ ปลัดอบต.ดอนแร่ - สมาชิกศูนย์ฯ จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน - เจ้าหน้าที่การตลาด/ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
วันที่ 30 ของทุกเดือน	ประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ จำนวน 10 คน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ยอดการจำหน่ายและยอดการสั่งซื้อ รวมทั้งสถานะทางการเงิน	คณะกรรมการศูนย์ฯ/ ปลัดอบต.ดอนแร่

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

ทีมประชารัฐจังหวัด ทำหน้าที่ช่วยดำเนินการประชุมแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การระดมปัญหาจนกระทั่งเสนอทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ชาวบ้านขายผ้าทอได้น้อย เนื่องจากไม่มีตลาดวางจำหน่ายสินค้ามากเท่าที่ควร ส่งผลให้มีรายได้น้อยตามไปด้วย
2. มีปัญหาการถูกกดราคาผ้าทอ เมื่อนำผ้าไปจำหน่ายยังต่างตำบล

หลังการดำเนินการ

1. ชาวบ้านขายผ้าทอดได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีตลาดรองรับสินค้ามากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากศูนย์มีฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์ ทำให้รายได้ของชาวบ้านที่เข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน จากการทอดผ้าได้ 3-5 ชิ้นต่อเดือน นอกจากนี้ กลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานก็ได้มีงานประจำโดยทอดผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้าประจำอยู่ที่ศูนย์ ประมาณ 10 คน โดยมีรายได้ตามชิ้นงานที่ผลิตได้เช่นกัน
2. เนื่องจากชาวบ้านขายผ้าได้ในราคาที่ดีขึ้น จึงนำผ้าไปขายที่ตำบลอื่นได้น้อย
3. มีศูนย์กลางจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของตำบลดอนแร่ ที่มีความมั่นคง มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์สามารถเรียนรู้ระบบและกระบวนการในการบริหารจัดการ การเงินและการตลาด

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา มีสมาชิกอบต.บางคนไม่เข้าใจการจัดตั้งศูนย์และดำเนินการแบบใหม่จะได้ผลหรือไม่ กลัวว่าเงินที่นำไปลงทุนจะสูญเปล่า	อธิบายถึงขั้นตอนการดำเนินการอย่างละเอียด แสดงเป็นแผนภาพให้เห็นวิธีการ วงจรการดำเนินงาน และจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความตั้งใจจริงในการรวมกลุ่มผลิตสินค้า โดยมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
2. การแสวงหาช่องทางการตลาด ทั้งจากการประชาสัมพันธ์และการประสานงานผ่านองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนให้มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวิรัช แก้วใส
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่
ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
โทรศัพท์ : (032) 207 - 048 - 50

ชื่อ-นามสกุล : นางพรณิดา ชิดานวัตร
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่
ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
โทรศัพท์ : (032) 207 - 048 - 50

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 1 ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000
ขนาดพื้นที่	22.50 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,516,267 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 4.03 % รายจ่ายงบกลาง 10.05 % เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 5.52 % ค่าจ้างชั่วคราว 36.62 % ค่าตอบแทน 1.50 % ค่าสาธารณูปโภค 10.42 % ค่าอุดหนุน 3.07 % ค่าครุภัณฑ์ 28.74% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
งบประมาณรายได้	3,521,000 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 52.57 % หมดภาษีอากร 1.91 % หมดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ใบอนุญาต 0.09 % หมดรายได้จากทรัพย์สิน 2.31 % หมดรายได้เบ็ดเตล็ด 45.23 % หมดเงินอุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	11 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 6 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,209 คน
จำนวนครัวเรือน	1,054 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	30 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลดอนแร่เป็นชุมชนดั้งเดิม อยู่ห่างจากตัว เมืองราชบุรีไปทางทิศตะวันตก ประกอบไปด้วย 10 หมู่บ้าน ชุมชนเป็นสังคมเกษตรกรรม ปลูกข้าวเป็น หลัก และผักต่างๆ โดยทั่วไปคนในชุมชนจะมี ความสัมพันธ์กันอย่างเครือญาติ เพราะคนในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยในจังหวัดราชบุรี คือมีเชื้อ สายไท-ยวน จึงเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งชุมชน มี ภาษาพูด สำเนียงเฉพาะถิ่น มีวัฒนธรรมประเพณี เฉพาะตัวที่สืบทอดกันมายาวนาน คล้ายกับทาง ภาคเหนือ เพราะตามประวัติเล่ากันว่าอพยพมาจาก เมืองเชียงแสน โดยถูกกวาดต้อนมากับกองทัพ คนในชุมชนดอนแร่มีเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง คือ คนในชุมชนมีการทอผ้าใช้เอง ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ และสร้างชื่อเสียงให้ตำบล คือ การทอผ้าจาก